

Biografia prof. Tadeusza Urbańskiego

Tadeusz Leon Urbański – profesor zwyczajny, dziekan Wydziału Chemicznego Politechniki Warszawskiej, doktor honoris causa Politechniki Warszawskiej, dyrektor Działu Organicznego Instytutu Chemii Przemysłowej, Prezes Polskiego Towarzystwa Chemicznego, członek Warszawskiego Towarzystwa Naukowego, Polskiej Akademii Nauk, Royal Society of Chemistry, Society of Chemical Industry, dyrektor Instytutu Chemii Organicznej PAN, sekretarz sekcji chemicznej Międzynarodowej Unii Chemii Czystej i Stosowanej.

Profesor Tadeusz Urbański prowadził prace teoretyczne i technologiczne z zakresu chemii organicznej - materiałów wybuchowych, alifatycznych związków nitrowych, związków biologicznie czynnych. W wyniku jego badań opracowano wiele cennych związków o działaniu przeciwgruźliczym, przeciwgrzybicowym, przeciwmalarycznym i innych wykorzystywanych w medycynie.

Urodził się 26 października 1901 r. na Kaukazie w Jekaterynodarze. Po ukończeniu gimnazjum w 1919 r. rozpoczął studia chemiczne na Politechnice w Nowoczerkasku. W 1921 r. Urbańscy wrócili do Polski. Tadeusz został przyjęty na czwarty semestr Wydziału Chemicznego Politechniki Warszawskiej. W 1924 r. ukończył studia. Pracę magisterską na temat ciepła dwuazowania kwasów amino-neftosulfonowych wykonał u prof. Wojciecha Świętosławskiego. W 1924 r. podjął pracę w Górnośląskich Fabrykach Materiałów Wybuchowych w Łaziskach Górnych. W latach 1926-1928 odbył praktykę we francuskiej Service des Poudres. W 1929 r. rozpoczął jako asystent pracę w Zakładzie Materiałów Wybuchowych na Wydziale Chemicznym PW. W 1932 r. uzyskał stopień doktora nauk technicznych. Promotorem pracy doktorskiej dotyczącej fotograficznego badania przebiegu detonacji był prof. Józef Turski. Rok później przeprowadził habilitację z zakresu technologii chemicznej organicznej przedstawiając pracę na temat analizy estrów kwasu azotowego. W 1934 r. rozpoczął organizowanie Zakładu Technologii Materiałów Wybuchowych. Po dwóch latach został jego kierownikiem. W tym samym roku otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego. W roku akademickim 1938/39 został dziekanem Wydziału. Od 1934 r. pełnił razem z dr Marianem Polackiem funkcję sekretarza Polskiego Towarzystwa Chemicznego.

W czasie wojny pracował naukowo i dydaktycznie na terenie Francji i Anglii. Zainteresowania naukowe Profesora podążyły ku chemii nitroparafiny, nitrowania w fazie gazowej, reakcji nitroparafiny z formaldehydem i amoniakiem. Po zakończeniu wojny odrzucił propozycję pozostania w Wielkiej Brytanii i kontynuowania tam pracy. Nie wykorzystał też propozycji objęcia katedry na uniwersytecie w Sao Paulo.

Po powrocie do kraju w 1946 r. objął na Wydziale Chemicznym PW Katedrę Technologii Organicznej II, którą kierował do 1971 roku. W latach 1946-1950 ponownie pełnił funkcję dziekana Wydziału Chemicznego PW. Wiele energii poświęcił na odbudowę budynków Politechniki ze zniszczeń wojennych. Dzięki jego staraniom odbudowano gmachy Chemii i Technologii Chemicznej. Ofiarował Wydziałowi nabyte przez siebie i przywiezione z Anglii najnowsze książki. Dzięki znajomościom zagranicznym zdobył wiele cennych kompletów czasopism, pozyskał dewizy na zakup innych czasopism i w ten sposób tworzył bibliotekę na Wydziale Chemicznym. Oprócz prac organizacyjnych i dydaktycznych prowadził badania naukowe. Kontynuował badania nad nitrozwiązkami, opracowywał metody nitrowania i syntezy parafin, badał ich własności i możliwości ich wykorzystania. Rozszerzał też badania w kierunku poszukiwania środków leczniczych oraz środków ochrony roślin. Opublikował około 500 artykułów, kilkadziesiąt patentów, a jego podręcznik "Chemia i technologia materiałów wybuchowych" był przetłumaczony na 4 języki, wypromował 60 doktorantów, z których kilkunastu zostało profesorami. Profesor Tadeusz Urbański zmarł 29 maja 1984 r.